

KOMISIA PRE KATECHIZÁCIU A ŠKOLSTVO
KONFERENCIA BISKUPOV SLOVENSKA

UČEBNÉ OSNOVY

RÍMSKOKATOLÍCKEHO
A GRÉCKOKATOLÍCKEHO
NÁBOŽENSTVA

PRE CIRKEVNÉ GYMNÁZIÁ, SZŠ, SOŠ, SOU
ZRIADENÉ KATOLÍCKOU CIRKVOU

ISBN: 80-7114-380-4

KOMISIA PRE KATECHIZÁCIU A ŠKOLSTVO
KONFERENCIE BISKUPOV SLOVENSKA

UČEBNÉ OSNOVY

RÍMSKOKATOLÍCKEHO
A GRÉCKOKATOLÍCKEHO
NÁBOŽENSTVA

PRE CIRKEVNÉ GYMNÁZIÁ, SZŠ, SOŠ, SOU
ZRIADENÉ KATOLÍCKOU CIRKVOU

Vypracovala: Mgr. Helena Balážová

Učebné osnovy schválila KBS na plenárnom zasadnutí 3. 6. 1992 v Nitre.
Ministerstvo školstva SR schválilo dňa 17. 7. 2002 pod číslom 530/2002-45

Charakteristika vyučovacieho predmetu

Vzťah medzi školským vyučovaním náboženstva a katechézou je vzťahom odlišnosti a dopĺňania sa.

Osobitnou charakteristikou školského vyučovania náboženstva je skutonosť, že má prenikat do prostredia kultúry a vsťupit do vzťahu s ostatným poznanim.

Ako originálna forma služby slova má totiž školské vyučovanie náboženstva sprítomňovať evanjélium v osobnom procese systematickej a kritickej asimilácie kultúry.

Školské vyučovanie náboženstva má napomôcť k formácii typu kresťana, ktorý si je naozaj vedomý svojej viery a má s ňou zladený svoj život. S tým je spojená nová životná skúsenosť s Bohom ako milosrdným Otcom, hlbšie objavenie Ježiša Krista nielen v jeho božstve, ale aj v jeho pravom človečenstve, pocit spoluzodpovednosti všetkých za poslanie Cirkvi vo svete, uvedomenie si sociálnych požiadaviek viery.

Všeobecné ciele

Cielom vyučovacieho predmetu rímskokatolíckeho náboženstva je uvádzať študentov do kresťanského života a dat im pevný základ viery pri formovaní ich dobrého charakteru.

Božie zjavenie znamená odhalenie Božieho tajomstva a Božieho spásosného konania v dejinách, ktoré sa uskutočňuje zo strany Boha osobným zjavením človeku. Obsah tohto zjavenia tvorí poslanstvo o spáse, ktoré má byť hlásané všetkým ľuďom. Cielom proročkej služby Cirkvi je približovať obsah tejto zvesti ľuďom všetkých čias, aby sa prostredníctvom Krista dostali k Bohu a aby sa v zmenených pomeroch a za rôznych premien času vedeli pozerať na svoj život vo svetle viery.

Ciel predmetu sa realizuje pomocou rôzne prelínajúcich sa úloh. Úlohy zodpovedajú výchove k rôznym dimenziám viery, ktoré vyžadujú vieru poznať, sláviť, žiť a prehlnočiť do modlitby.¹

Úlohy školského vyučovania predmetu rímskokatolícke náboženstvo

– *Datí študentom určité náboženské vedomosti a poznanie náboženských právd*

Viera je odpoveď človeka Bohu, ktorý sa mu zjavuje a dáva a súčasne mu pri naša svetlo pri hľadaní posledného zmyslu človeka. Najvyšší dôvod ľudskej dôstojnosti spočíva v povolani človeka do spoločenstva s Bohom. Človek existuje iba preto, že ho Boh stvoril z lásky a stále ho z lásky udržiava. A žije naplno podľa pravdy, iba ak túto lásku slobodne uznáva a odovzdáva sa svojmu Stvoriteľovi. Toto dosahujeme v nasledujúcich úlohách:

a) *Napomínať poznanie viery:* Prehbenie poznania viery kresťanský osvencuje ľudskú existenciu, udržuje život viery a taktisto robí schopným zdôvodniť si ju pred svetom.

b) *Odozvanie symbolu, sňbrnu Písma a viery Cirkvi,* vyjadruje splnenie tejto úlohy. Vyučovanie má pomáhať udržať a prebudiť v žiakoch viery v neporovateľnú veľkosť daru, ktorý dal zmŕtvychvstalý Kristus svojej Cirkvi: poslanie a moc skutočne odpúšťať hriechy službou apoštolov a ich nástupcov.

– *Pohncovať študentov k prehbeniu viery*

Božia spása, ktorú raz navždy uskutočnil Ježiš Kristus a Duch Svätý, sa sprítomňuje v posvätných úkonoch liturgie Cirkvi, ale najmä v siedmich sviatosťach.

a) *Liturgická výchova:* Spojenie s Ježišom Kristom vedie k sláveniu jeho spásonosnej prítomnosti vo sviatosťach, najmä v Eucharistii. Cirkev si vráčne želá, aby sa všetkých veriacich kresťanov podarilo príviesť k tejto plnej, vedomej a aktívnej účasti, ako to vyžaduje povaha samej liturgie a dôstojnosť ich krsťného kňazstva. Treba vychovávať k opravdivému liturgickému životu, k modlitbe, k vďakvyzdaniu, k pokániu, k dôvernej prosbe, k zmyslu pre komunitu a k symbolickej reči. Vyučovanie má pomáhať študentom otvoriť sa duchovnému chápaniu ekonómie spásy, ako ho predstavuje a dáva prežívať liturgia Cirkvi.

b) *Morálna formácia:* Dvojité prikázanie lásky k Bohu a bližnému je v morálnom poslanstve hierarchiou hodnôt, ktorú určil sám Ježiš: „Na týchto dvoch prikázaniach spočíva celý Zákon i Proroci.“ (Mt 22,40) Ak sa láska k Bohu a láska k bližnému, ktorá je súhnmom Desatora, prežíva v duchu evanjeliových

blahoslavenstiev, stáva sa magnou chartou kresťanského života, ktorú Ježiš vyhlásil v reči na vrchu.

– *Usmerňovať študentov, aby podľa viery aj žili*

a) *Učti modlitbe:* Keď je vyučovanie náboženstva preniknuté klimou modlitby, osvojenie si kresťanského života dosiahne patrichnú hĺbku. Napr. modlitba Otče náš zahŕňa podstatu evanjelia, syntetizuje a hierarchizuje nesmieme bohatstvá modlitby obsiahnuté vo Svätom písme a v celom živote Cirkvi.

b) *Výchova k životu v spoločenstve:* Kresťanský život v spoločenstve nemožno improvizovať, ale študentov treba naň starostlivo formovať. Vo výchove k tomu zmyslu pre spoločenstvo vyučovanie náboženstva bude rozvíjať aj ekumenický rozmer a bude povzbudzovať k bratským postojom voči členom iných cirkví a cirkevných spoločenstiev.

c) *Uvedenie do poslania:* Vyučovanie má formovať misijný dynamizmus, aby sa študenti zaradili do spoločnosti – v profesnom, kultúrnom a spoločenskom živote – ako kresťania.

– *Posolstvo o oslobodení zahrnúť do perspektivy evanjelizácie*

Oslobodenie musí brať do úvahy celého človeka po všetkých jeho stránkach, vrátane jeho schopnosti chápať a orientovať sa k absolútnu, a to aj k Bohu ako absolútnej bytosti.

Školské vyučovanie náboženstva v rámci svojej úlohy, ktorou je morálna výchova, bude predkladať kresťanskú sociálnu morálku ako požiadavku Božej spravodlivosti a dôsledok „radikálneho oslobodenia, ktoré priniesol Kristus“.

Radosťou zvestou je vskutku to, čo kresťania vyznávajú so srdcom plným nádeje: Kristus oslobodil svet a stále ho oslobodzujú. Odtiaľto prameni kresťanská prax, ktorá je naplnením veľkého prikázania lásky.

Metódy a formy

Medzi organizačnou formou vyučovacieho procesu, cieľmi, obsahom učiva, vyučovacími metódami a vyučovacími prostriedkami existuje zákonitá súvislosť, ich voľba nemôže byť náhodná, ľubovoľná, musí rešpektovať vzájomné väzby a podmienenosť, zohľadniť špecifika konkrétnej vyučovacej jednotky.

Normy a kritériá, vzťahujúce sa na podávanie obsahu predmetu rímskokatolíckej náboženstva (ďalej len náboženstvo), sa musia aplikovať na rozličné metódy a formy, ako je biblická katechéza, tvorivá katechéza, náučná katechéza, dramatická katechéza, náučná syntéza, interpretovanie konkrétnych situácií ľudskej existencie atď.

Treba sa rozhodnúť pre pedagogickú metódu, ktorá by bola najprírodzenejšia okolnostiam, v akých žije cirkevné spoločenstvo alebo konkrétni adresáti školskeho vyučovania náboženstva. Treba dôsledne hľadať a nachádzať cesty a spôsoby, ktoré by lepšie zodpovedali rôznym situáciám.

Medzipredmetové vzťahy

Školské vyučovanie náboženstva treba figurovať ako školský predmet s tými istými požiadavkami systematickosti a prínosti, ako je to pri ostatných predmetoch. Má predkladať kresťanské posolstvo a kresťanskú udalosť s touto istou serióznosťou a hĺbkou, s akou iné disciplíny predkladajú svoje poznatky. Neusmerňuje sa však povedľa nich ako niečo doplnkové, ale v potrebnom interdisciplinárnom dialógu. Tento dialóg sa má odohrávať najmä na tej úrovni, v ktorej každá disciplína stráňauje osobnosť žiaka. Takto predkladanie kresťanského posolstva ovplyvňuje spôsob chápania pôvodu sveta, zmyslu dejín, základu etických hodnôt, funkcie náboženstva v kultúre, osudu človeka, základu environmentálnej výchovy, výchovy k manželstvu a rodičovstvu, rozvoja medziľudských vzťahov, pomôže k oslobodeniu sa od nezdravých závislostí (drogy...).

Školské vyučovanie náboženstva pomocou tohto interdisciplinárneho dialógu kladie základy, posilňuje, rozvíja a dopĺňa výchovné pôsobenie školy.

Vzhladom k tomu, že školské vyučovanie náboženstva poníma celého človeka, je nutné, aby poznatky získané v iných predmetoch využilo na formovanie osobného postoja k Bohu, k svetu a k sebe samému.

Obsah

Obsahom výchovno – vyučovacieho procesu na hodinách náboženstva je poznať posolstvo o spásе, osvojiť si a cez sebauvýchovu poznané aplikovať v každodennom živote. Ponúka sa tu veľká možnosť rozboru dôležitých životných otázok a tým aj upewnenie dobrého charakteru študentov, takže je umožnený rozvoj rozumových schopností a tiež vytváranie vzťahu k rodinnému a spoločenskému životu.

Prým zdrojom pri vedení ku kresťanskému životu je teológia, jej vedeckoteologické disciplíny: vierouka, mravouka, biblikum, kresťanská filozofia, liturgia, cirkevné dejiny, cirkevné právo a cirkevné umenie. Potom: psychológia, sociológia, biológia, antropológia, dejiny atď.

Obsahom predmetu náboženstvo je Kristovo učenie hlásané Cirkvou. Aby učivo náboženstva bolo zachytené všestranne, opierame učebnú látku o Katechizmus Katolíckej cirkvi. Štruktúra tohto katechizmu sa prídžiava veľkej tradície katechizmov, podľa ktorej je katechéza zostavená okolo štyroch „základných pilierov“:

1. Vyznanie viery
2. Svätosti viery
3. Život z viery
4. Modlitba v živote viery

1. Vyznanie viery (symboly viery)

Viera je osobné primknutie sa celého človeka k Bohu, ktorý sa zjavuje. Zahŕňa v sebe súhlas rozumu a vôle s Božím zjavením, ktoré sa prejavilo v jeho činoch a slovách. Viera je nadprirodzený Boží dar. Aby človek veril, potrebuje vnútornú pomoc Ducha Svätého. Viera je nevyhnutne potrebná k spásе.

Kresťanské tajomstvo je predmetom viery.

- Kristus Boží Syn, Pán – Bohočlovek. Tajomstvá Kristovho života.
- Tajomstvo vrelenia Ježiša Krista. Narodenie z Panny Márie.
- Tajomstvo Veľkej noci. Utrpenie. Ukrižovanie. Smrť. Veľkonočné trojnie.
- Tajomstvo oslávenia Ježiša Krista. Zmŕtvychvstanie. Sudca živých i mŕtvych.

1.1. Sväté písmo

„Cirkev vždy mala a má Sväté písmo spolu s posvätnou tradíciou za najvyššie pravidlo viery, lebo ono, Bohom vnuknuté a raz navyždy napísané, nezmeniteľne podáva slovo samého Boha a v slovách prorokov a apoštolov dáva zaznieť hlasu Ducha Svätého. Preto všetka kazateľská činnosť Cirkvi, ako aj sama kresťanská nábožnosť má sa živiť a dať viesť Svätým písmom.“

V Božom slove je toľká sila a účinnosť, že ono je oporou a životnou silou Cirkvi a jej členom posilou vo viere, pokrnou duše a čistým, nikdy nevyssychajúcim prameňom duchovného života.“ (*Dei verbum* č. 21)

Biblické dejiny sú základom a stredobodom vyučovania. Obsahujú:

- a) Božie zjavenie
- b) Odovzdávanie Božieho zjavenia
- c) Sväté písmo a tradíciu

1.2. Povolanie človeka

Človek – Boží obraz. Sloboda človeka. Sloboda a zodpovednosť. Ľudská sloboda v ekonomii spásy. Morálnosť ľudských činov.

Pramene morálnosti, dobré a zlé činy. Morálnosť vášní. Morálne svedomie, formovanie svedomia.

Čnosť: čnosť a milosť, teologálne čnosti. Kresťanská svätosť v každom stave. Vzory svätosti.

1.3. Cirkevné dejiny

Cirkevné dejiny sú pokračovaním biblických dejín a zameriavajú sa na šírenie Božieho kráľovstva na zemi.

Evanjelizácia, ktorá „prináša so sebou ohlasovanie aj mravnú ponuku“ (*Veritatis splendor* 107), šíri celú svoju interpelujúcu silu, keď spolu s ohlasovaným slovom dokáže ponúknuť aj žité slovo. Takéto morálne svedectvo, na ktoré vyučovanie náboženstva pripravuje, musí viesť ukázať spoločenské dôsledky evanjeliových požiadaviek.

V cirkevných dejinách sa zameriavať na časti, ktoré súvisia s vybranými témami.

2. Sviatosť viery

Samá liturgia je modlitbou; vyznanie viery nachádza svoje primerané miesto v slávení kultu. Milosť, ovocie sviatosti, je nenahraditeľným predpokladom kresťanského konania, takisto ako účasť na liturgii Cirkvi vyžaduje vieru. Ak sa viera neprejavuje v skutkoch, je sama v sebe mŕtva (porov. *Jak* 2,14-26) a nemôže prinášať ovocie večného života.

Božia spása, ktorú raz navyždy uskutočnil Ježiš Kristus a Duch Svätý, sa sprítomňuje v posvätných úkonoch liturgie Cirkvi, ale najmä v siedmich sviatosťiach. Slávi sa a sprostredkováva liturgickými úkonmi.

- Sviatosť uvádzania do kresťanského života. Krst – matéria, forma, sviatosť birmovania – matéria, forma.
- Sviatosť uzdravenia. Sviatosť zmierenia, sviatosť pomazania chorých – matéria, forma.
- Sviatosť služby spoločenstvu a poslaniu veriacich. Sviatosť kňazstva, sviatosť manželstva.
- Eucharistia – sviatosť sviatosti.
- Liturgické slávnosti, sväteniny. Kresťanský pohreb.

3. Život z viery – prikázania

Reč na vrchu, v ktorej Ježiš obnovuje Desatoro a vtlačá im ducha blahoslavenstiev, je nevyhnutným východiskom pre morálnu formáciu, dnes tak veľmi potrebnú.

3.1. Sociálna náuka Cirkvi

Úlohou Cirkvi je vždy a všade ohlasovať morálne zásady, aj čo sa týka sociálneho poriadku, a takisto vynášať úsudok o akýchkoľvek ľudských skutočnostiach, pokiaľ to vyžadujú základné práva ľudskej osoby alebo spása duší. (*KKC* 2032)

Jeden zo základov sociálneho učenia Cirkvi sa týka osobitej úcty k životu, k manželstvu, k pozemským dobrám a k slovu.

Cirkev z evanjelia dostáva plné zjavenie pravdy o človekovi. Keď plní svoje poslanie hlásať evanjelium, potvrdzuje človekovi v Kristovom mene jeho dôstojnosť a jeho povolanie do spoločenstva osôb; učí ho požiadavkám spravodlivosti a pokoja podľa Božej múdrosti.

Čím ďalej, tým viac vzrastá počet mužov i žien každej kategórie a národnosti, čo si uvedomujú, že sú tvorcami a strojcami kultúry svojej pospolitosti. Na celom svete sa čoraz väčšími rozmáha pocit samostatnosti a zároveň zodpovednosti, a to má zvrchovaný význam pre duchovnú a mravnú zrelosť ľudstva. Toto ešte očividnejšie vysvitá, ak máme na zreteli zjednocovanie kozmu a nám zverenú úlohu budovať lepší svet v pravde a spravodlivosti. Takto sa stávame svedkami zrodu nového humanizmu, v ktorom človeka charakterizuje predovšetkým zodpovednosť voči svojim bratom a k dejinám (*Gaudium et spes* 55).

4. Modlitba v živote viery

Dáva podnet našej modlitbe, ktorej hlavným prejavom je „Otče náš“, a tvorí predmet našej prosby, našej chvály a nášho orodovania.

Spojenie s Ježišom Kristom privádza veriacich študentov, aby zaujali postoj modlitby a kontemplácie, aký mal Ježiš. Naučiť sa modliť s Ježišom znamená modliť sa s tými istými citmi, s akými sa on obracal na Otca: klaňanie, chvála, ďakovanie, synovská dôvera, prosby, obdiv jeho slávy. Tieto city sa odrážajú v modlitbe *Otče náš*, ktorú Ježiš naučil učeníkov a ktorá je vzorom každej kresťanskej modlitbe.

Dotácia hodín pre jednotlivé ročníky

1. ročník 2 hodiny týždenne, spolu 66 hodín
2. ročník 2 hodiny týždenne, spolu 66 hodín
3. ročník 2 hodiny týždenne, spolu 66 hodín (58)
4. ročník 2 hodiny týždenne, spolu 60 hodín

Na stredných odborných školách sa musí počítať s nižšou dotáciou hodín v treťom ročníku na základe toho, že tieto ročníky majú súvislú prax.

V časovo-tematickom pláne si učiteľ náboženstva konkrétne podľa typu školy rozpracuje tematické celky osnov, kde môže uplatniť vlastnú kreativitu do tridsať percent.

Prehľad učiva	Orientačný plán hodín
Človek – kresťanská antropológia	15
Vlastnosti človeka – čnosti	12
Prostriedky na duchovný rast človeka	15
Povolanie do manželstva a k zasvätenému životu	15
Príprava na liturgické sviatky a liturgické obdobia	9
Spolu	66

1. Človek – kresťanská antropológia

Náučný cieľ

Odpovedať na základné ľudské otázky – Kto som?, Načo som tu?, Kam idem? a kde má korene ľudská dôstojnosť človeka. Nadobudnúť vedomosti, ktoré pomôžu zdôvodniť osobnú vieru v Boha.

Výchovný cieľ

- Získať istotu, že vedecké poznatky a pravdy získané cez Božie zjavenie si neodporujú.
- 1.1. „Životopis“ ľudstva
 - 1.2. Ľudská „rovnováha“
 - 1.3. Pôvodný Boží plán s človekom
 - 1.4. Moja duša
 - 1.5. Schopnosti človeka
 - 1.6. Moja povaha, pudový život
 - 1.7. Duchovný život

2. Vlastnosti človeka – čnosti

Náučný cieľ

Odvzdať vedomosť o ľudských vlastnostiach a konaní človeka.

Výchovný cieľ

Prebudiť záujem o sebayýchovu

- 2.1. Čnosti
- 2.2. Rozvážnosť – múdrosť
- 2.3. Mravná sila
- 2.4. Spravodlivosť
- 2.5. Miernosť
- 2.6. Viera
- 2.7. Nádej
- 2.8. Láska

3. Prostriedky na duchovný rast človeka

Náučný cieľ

Naučiť, ako možno komunikovať s Bohom, rôzne spôsoby čítania Svätého písma.

Výchovný cieľ

Prebudiť záujem o Sväté písmo a rozvíjať život modlitby.

- 3.1. Modlitba – dotyky lásky
- 3.2. Modlitba srdcom
- 3.3. Sväté písmo
- 3.4. Biblia odpovedá na veľké otázky ľudstva
- 3.5. Udalosť, ktorá otriasla svetom
- 3.6. Odkaz Svätého písma – žiť novým štýlom života

4. Povolanie do manželstva a k zasvätenému životu

Náučný cieľ

Získať poznatky o vzťahoch medzi mladými ľuďmi – povolanie do manželstva a duchovného stavu.

Výchovný cieľ

Vedieť rešpektovať rozdiely medzi mužom a ženou. Odhaliť identitu muža a ženy. V čom koreni dôstojnosť každého človeka. Byť vo svojom budúcom povolaní ako kresťan.

- 4.1. On a ona
- 4.2. Tajomstvo priateľlivosť
- 4.3. Príprava na manželstvo
- 4.4. Až vám Boh daruje drahokam
- 4.5. Život, v ktorom niet času na nudu
- 4.6. Kresťan budúcnosti

5. Príprava na liturgické sviatky a liturgické obdobia

Náučný cieľ

Spoznať cirkevné sviatky, cieľ a náplň jednotlivých liturgických období, oboznámiť sa s pôstnou disciplínou Cirkvi.

Výchovný cieľ

Príprava na liturgiu pomáha hlbšie vniknúť do cirkevných obradov, do zmyslu jednotlivých častí roka, sviatkov, bohoslužobných predmetov a hlavne do zmyslu nekravej obety Nového zákona, do svätej omše, tiež pomáha lepšie porozumieť aj vieroučným pravdám.

- Príprava sa realizuje systematicky v jednotlivých aktuálnych častiach roka.
- 5.1. Príprava na Advent a Vianoce
 - 5.2. Príprava na Veľký pôst a Veľkonočné obdobie
 - 5.3. Patrón školy
 - 5.4. Príkázané sviatky

DRUHÝ ROČNÍK

Prehľad učiva	Orientačný plán hodín
Pravda o človeku	14
Božie zjavenie a človek	12
Ježiš Kristus v Novom zákone	12
Cirkev	12
Eschatológia	10
Príprava na liturgické sviatky a liturgické obdobia	6
Spolu	66

1. Pravda o človeku

Náučný cieľ

Rozvinúť kresťanskú antropológiu z pohľadu dejín spásy a cirkevných dejín.

Výchovný cieľ

Motivovať k odvahu hľadať pravdu a dávať otázky.

- 1.1. Hľadanie pravdy
- 1.2. Zmysel života
- 1.3. Veda a viera
- 1.4. Pohľad na dejiny
- 1.5. Vlastný názor

2. Božie zjavenie a človek

Náučný cieľ

Naučiť sa rozlišovať a byť osobne zodpovedný za svet.

Výchovný cieľ

Poukazať na hlbku pravdy, ktorá sa odhaluje zjavením o Bohu a o spásе človeka, sústrediť pozornosť na Krista, ktorý je prostredníkom a zároveň plnosťou celého zjavenia.

- 2.1. Božie zjavenie
- 2.2. Stvorenie sveta a človeka
- 2.3. Pôvod zla
- 2.4. Vyvolený národ

3. Ježiš Kristus v Novom zákone

Náučný cieľ

Naučiť sa rozprávať životopis Ježiša Krista tak, ako o ňom hovoria evanjeliá.

Výchovný cieľ

Na základe poznaného rozvíjať túžbu po prehĺbení viery.

- 3.1. Mesiáš
- 3.2. Ježiš Nazaretský
- 3.3. Ja a Otec sme jedno – ekumenizmus
- 3.4. Ježišova božská moc
- 3.5. Ježišove postoje
- 3.6. Ježišova obeta
- 3.7. Ježiš žije
- 3.8. Svätá omša – pamiatka a sprítomnenie veľkonočnej obety.

4. Cirkev

Náučný cieľ

Vysvetliť pojmy jedna, svätá, katolícka a apoštolská Cirkev.

Výchovný cieľ

Vzbudiť záujem o skutočné prežívanie spoločenstva Cirkvi. Vo svätých máme príklad pre osobný život.

- 4.1. Ježiš Kristus založil Cirkev, pojem Cirkvi
- 4.2. Úloha Cirkvi
- 4.3. Hierarchia Cirkvi
- 4.4. Apoštolská postupnosť. Sv. Peter a jeho primát
- 4.5. Rímsky biskup, pápež
- 4.6. Sviatosť kňazstva
- 4.7. Znaký Cirkvi
- 4.8. Učiteľský úrad Cirkvi. Neomylnosť učiteľského úradu Cirkvi
- 4.9. Život v Cirkvi dnes
- 4.10. Svätosť, úcta k svätým – svätici na Slovensku
- 4.11. Matka Cirkvi

5. Eschatológia

Náučný cieľ

Pochopiť zmysel dnešného života z perspektívy večnosti.

Výchovný cieľ

Vidieť skutočnosti bežného dňa Božími očami.

- 5.1. Tajomstvo utrpenia
- 5.2. Chori v Cirkvi – sviatosť pomazania chorých
- 5.3. Smrť
- 5.4. Posmrtný život
- 5.5. Ježišov triumfálny návrat
- 5.6. Večnosť

6. Príprava na liturgické sviatky a liturgické obdobia

Náučný cieľ

Spoznať cirkevné sviatky, cieľ a náplň jednotlivých liturgických období, oboznámiť sa s pôstnou disciplínou Cirkvi.

Výchovný cieľ

Príprava na liturgiu pomáha hlbšie vniknúť do cirkevných obradov, do zmyslu jednotlivých častí roka, sviatkov, bohoslužobných predmetov a hlavne do zmyslu nekrvavej obety Nového zákona, do svätej omše, tiež pomáha lepšie porozumieť aj vieroučným pravdám.

- Príprava sa realizuje systematicky v jednotlivých aktuálnych častiach roka.
- 6.1. Príprava na Advent a Vianoce
 - 6.2. Príprava na Veľký pôst a Veľkonočné obdobie
 - 6.3. Patrón školy
 - 6.4. Príkázané sviatky

TRETÍ ROČNÍK

Prehľad učiva	Orientačný plán hodín
Biblia (Sväté písmo)	12
Vybrané kapitoly z dejín Cirkvi	20
Cirkev	10
Život a poslanie veriaceho človeka	4
Sociálna náuka Cirkvi	9
Príprava na liturgické sviatky a liturgické obdobia	3
Spolu	58

1. Biblia (Sväté písmo)

Náučný cieľ

Rozdelenie, autor, inšpirácia, kanonickosť, jazyk originálov, preklady.

Výchovný cieľ

Posolstvo Božej lásky k človeku, človek môže prirodzeným rozumom spoznať Boha.

- 1.1. Vznik Biblie – Božie zjavenie
- 1.2. Základné delenie Biblie, obsah niektorých vybraných kníh – poučných, historických, prorockých (Pentateuch, sapienciálna literatúra, prorocké knihy)
- 1.3. Radosná zvesť – Odovzdávanie Božieho zjavenia
- 1.4. Ako čítať Bibliu – Sväté písmo

2. Vybrané kapitoly z dejín Cirkvi

Náučný cieľ

Cirkevné dejiny sú pokračovaním biblických dejín a zamerávajú sa na šírenie Božieho kráľovstva.

Výchovný cieľ

Získanými vedomosťami formovať postoje k Bohu, k sebe a k spoločstvu veriacich

- 2.1. Svet sám žiada prvú príčinu – Boha
- 2.2. Ludstvo a Boh
- 2.3. Svetonázory a iné náboženstvá
- 2.4. Pojem náboženstvo
- 2.5. Náboženstvo je nutné
- 2.6. O pôvode náboženstva
- 2.7. Ježiš Kristus – biblické a historické pramene
- 2.8. Ludské prvky v Cirkvi – procesy proti čarodujníkom, inkvizícia, náboženské vojny, bohatstvo a nádhra Cirkvi, nehodní pápeži
- 2.9. Renesancia – humanizmus, svätci tejto doby
- 2.10. Podiel Cirkvi na rozvoji ekonomiky a kultúry – vynálezy, vplyv kresťanstva na kultúru národov

3. Cirkev

Náučný cieľ

Spoznať hierarchické usporiadanie Cirkvi a jej územné rozčlenenie.

Výchovný cieľ

Viesť k tomu, aby dar spoločenstva v Cirkvi prinášal ovocie. Viesť k spolupatričnosti a osobnej zodpovednosti.

- 3.1. Ako Cirkev vnímajú veriaci
- 3.2. Hnutia v Cirkvi
- 3.3. Cirkvi na Slovensku
- 3.4. Sekty
- 3.5. Misijné poslanie Cirkvi vo svete, ľudové misie
- 3.6. Porušená jednota – ekumenizmus
- 3.7. Mária – Matka Cirkvi

4. Život a poslanie veriaceho človeka

Náučný cieľ

Osobné svedectvo je najúčinnnejšie ohlasovanie evanjéla

Výchovný cieľ

Viesť k zodpovednosti za svoje skutky

4.1. Svedectvo osobného života

4.2. Hodnota a význam ľudskej práce

4.3. Život v spoločensve veriacich je založený na službe

5. Sociálna náuka Cirkvi

Náučný cieľ

Sociálna spravodlivosť súvisí so spoločným dobrom a s vykonávaním verejnej moci.

Výchovný cieľ

Spravodlivosť voči ľuďom dáva človeku schopnosť rešpektovať práva každého a vnášať do ľudských vzťahov súlad, ktorý podporuje primeraný postoj k ľuďom a k spoločnému dobru.

5.1. Úcta k životu, ako vytrvárať spoločensvo

5.2. Úcta k manželstvu – postoj k viacdenným rodinám

5.3. Úcta k pozemským dobrám, výchova k politickým a hospodárskym štruktúram

5.4. Úcta k slovu – masmédiá

5.5. Úcta k stvoreným veciam – environmentálna výchova

5.6. Podnikanie, nezamestnanosť, bezdomovci

5.7. Starí ľudia a deti

6. Príprava na liturgické sviatky a liturgické obdobia

Náučný cieľ

Spoznať cirkevné sviatky, cieľ a náplň jednotlivých liturgických období, oboznámiť sa s pôstnou disciplínou Cirkvi.

Výchovný cieľ

Príprava na liturgiu pomáha hlbšie vniknúť do cirkevných obradov, do zmyslu jednotlivých častí roka, sviatkov, bohoslužobných predmetov a hlavne do zmyslu nekvavavej obety Nového zákona, do svätej omše, tiež pomáha lepšie porozumieť aj vieroučným pravdám.

Príprava sa realizuje systematicky v jednotlivých aktuálnych častiach roka.

5.1. Príprava na Advent a Vianoce

5.2. Príprava na Veľký pôst a Veľkonočné obdobie

5.3. Patrón školy

5.4. Príkázané sviatky

_____ , TVRTÝ ROČNÍK _____

Prehľad učiva	Orientáčny plán hodín
Príkázania	20
Päťoro cirkevných prikázaní	10
Podstatné učenie o kresťanskej dokonalosti	10
Sviatosťi	10
Príprava na liturgické sviatky a liturgické obdobia	10
Spolu	60

1. Príkázania

Náučný cieľ

Pochopiť význam desatora a rešpektovať ho ako mravnú normu.

Výchovný cieľ

Uvedomiť si prirodzený zákon svojho svedomia vo svojom vnútri.

1.1. *Prvé prikázanie* – Viera, nádej, láska. Adorácia, modlitba, obeta. Povinnosť spoločnosti k náboženstvu a právo na náboženskú slobodu. Povera. Modloslužba. Veštenie a mágia. Neúcta voči Bohu. Ateizmus. Okultizmus, vyvolávanie duchov.

1.2. *Druhé prikázanie* – Pánovo meno je sväté. Božie meno vyslovené nadarmo. Zlorečenie. Kresťanské meno.

1.3. *Tretie prikázanie* – Sobotný deň. Deň Pána – deň zmluvy a zmluvy.

Nedelná Eucharistia, nedelňa povinnosť. Deň milosti a odpočinku od práce.

1.4. *Štvrté prikázanie* – Rodina v Božom pláne. Povinnosti detí, povinnosti rodičov. Predstaviteľia moci v občianskej spoločnosti. Voľby.

1.5. *Piate prikázanie* – Rešpektovanie ľudského života. Oprávnená obrana. Úmyselná vražda. Potrat. Eutanázia. Samovražda. Rešpektovanie ľudskej osoby a vedecký výskum. Psychotronika.

1.6. *Šieste prikázanie* – Povolanie k čistote. Úplnosť daru seba samého. Čistota a homoseksualita. Manželská láska, vernosť. Plodnosť manželstva, dieťa ako

dar. Previnenia proti dôstojnosti manželstva. Rozvod. Predpoklady šťastného manželstva. Zneplatiujúce prekážky manželstva.

1.7. *Siedme prikázanie* – Všeobecné určenie dobier a súkromné vlastníctvo. Sociálne učenie Cirkvi. Solidarita a spravodlivosť medzi národmi. Láska k chudobným. Hazardné hry, automaty, počítače, internet.

1.8. *Osmé prikázanie* – Žiť v pravde. Previnenia proti pravde. Reč človeka – pravdivosť.

1.9. *Deviate prikázanie* – Očistenie srdca, boj o čistotu.

1.10. *Desiate prikázanie* – Nezriadenosť, žiadostivosť. Túžby ducha. Davová psychóza.

2. Päťoro cirkevných prikázaní

Náučný cieľ

Spoznať pôstnu disciplínu Cirkvi.

Výchovný cieľ

Poznané praktizovať v osobnom živote.

2.1. Prvé prikázanie

2.2. Druhé prikázanie

2.3. Tretie prikázanie – pôstna disciplína Cirkvi

2.4. Štvrté prikázanie

2.5. Piate prikázanie

3. Podstatné učenie o kresťanskej dokonalosti

Náučný cieľ

Reč na vrchu, magna charta kresťanského života.

Výchovný cieľ

Pochopiť ekonomiu spásy a viesť k morálnej formácii.

3.1. Blahoslavení chudobní v duchu, lebo ich je nebeské kráľovstvo

3.2. Blahoslavení plačúci, lebo oni budú potešení

- 3.3. Blahoslavení tichí, lebo oni budú dedičmi zeme
- 3.4. Blahoslavení lační a smadní po spravodlivosti, lebo oni budú nasýtení
- 3.5. Blahoslavení milosrdní, lebo oni dosiahnu milosrdenstvo
- 3.6. Blahoslavení čistého srdca, lebo oni uvidia Boha
- 3.7. Blahoslavení tí, čo šíria pokoj, lebo ich budú volať Božími synmi
- 3.8. Blahoslavení prenasledovaní pre spravodlivosť, lebo ich je nebeské kráľovstvo
- 3.9. Blahoslavení ste, keď vás budú pre mňa potupovať a prenasledovať a všetko zlé na vás nepravdivo hovoriť; radujte sa a jasajte, lebo máte hojnú odmenu v nebi

4. Sviatosti

Náučný cieľ

Poznať význam liturgie a sviatostí pre život kresťana. Matéria a forma sviatostí, oboznámiť so slávením jednotlivých sviatostí. Orientácia vo Svätom písme a v Katechizme Katolíckej cirkvi.

Výchovný cieľ

Ak sa viera neprejavuje v skutkoch, je sama v sebe mŕtva a nemôže prinášať ovocie večného života.

- 4.1. Krst
- 4.2. Birmovanie
- 4.3. Sviatosť oltára
- 4.4. Pokánie
- 4.5. Pomazanie chorých
- 4.6. Sviatosť kňazstva
- 4.7. Sviatosť manželstva

5. Príprava na liturgické sviatky a liturgické obdobia

Náučný cieľ

Spoznať cirkevné sviatky, cieľ a náplň jednotlivých liturgických období, oboznámiť sa s pôstnou disciplínou Cirkvi.

Výchovný cieľ

Príprava na liturgiu pomáha hlbšie vniknúť do cirkevných obradov, do zmyslu jednotlivých častí roka, sviatkov, bohoslužobných predmetov a hlavne do zmyslu nekrvavej obety Nového zákona, do svätej omše, tiež pomáha lepšie porozumieť aj vieroučným pravdám.

Príprava sa realizuje systematicky v jednotlivých aktuálnych častiach roka.

- 5.1. Príprava na Advent a Vianoce
- 5.2. Príprava na Veľký pôst a Veľkonocné obdobie
- 5.3. Patrón školy
- 5.4. Príkázané sviatky

Odporúčaná literatúra na vyučovanie:

- MURÁŇOVÁ, MÁRIA: *Komu máme veriť?* : Učebnica pre 2. ročník stredných škôl. Trnava : Spolok svätého Vojtecha, 1996.
- JURKO, J. A KOL.: *Katechizmus Katolíckej cirkvi v päťdesiatich témach*. Košice : Kňazský seminár sv. Karola Boromejského, 1998.
- LUSCON, J.: *Ste zrodení pre let* : Učebnica pre 1. ročník stredných škôl.
- Cieľ a cesta (Katechizmus pre dospievajúcu mládež, druhá časť)*. Trnava : Spolok sv. Vojtecha, 1996.
- Katechizmus Katolíckej cirkvi*. Trnava : Spolok sv. Vojtecha, 1998.
- Kódex kánonického práva*. Trnava, pre Konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha, 1996.
- Kam, mladý človek (Katechizmus pre dospievajúcu mládež, prvá časť)*. Trnava : Spolok sv. Vojtecha, 1994.
- Sväté písmo*. Trnava : Spolok sv. Vojtecha, 1996.
- Verím (Majb katolícky katechizmus)*. Kirche in Not 1999, pre Komisiu pre katechizáciu KBS.
- Cirkevné dejiny.

Odporúčaná literatúra pre učiteľa náboženstva:

- ORENDÁČ, P. A KOL.: *Dodatok k Metodologickej príručke výchovy k láske a čistote pre II. stupeň ZŠ a 1 - 2. ročník SŠ*. Prešov : Komisia pre katechizáciu pri KBS vo VMV, 2000.
- ORENDÁČ, P., LENČZ, L., HUDÁK, P., BEREŠOVÁ, M.: *Metodická príručka výchovy k láske a čistote pre II. stupeň ZŠ a 1. - 2. ročník SŠ*. Prešov : Komisia pre katechizáciu pri KBS vo VMV, 1999.
- JÁN PAVOL II.: *Familiaris consortio*, apoštolská exhortácia. Trnava : Spolok sv. Vojtecha, 1993.
- JÁN PAVOL II.: *Dei Páma, Apoštolský list o svätení nedele*. Bratislava : Vydavateľstvo Don Bosco, 1998.
- PAVOL VI.: *Humanae vitae*, encyklika.
- Životopisy svätých.